

УДК 347.73

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.02.07>

Мороз Юлія Анатоліївна,
кандидат юридичних наук,
адвокат, Старший партнер
АО «Фінанси та Кредит Лекс»
ORCID 0000-0003-3873-9751
moroz.femida@gmail.com

ВИМОГИ ДО РІШЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ: ПОЛЬСЬКИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Анотація

Метою статті є висвітлення нормативно-правової регламентації вимог до судових рішень в адміністративному судочинстві України та Польщі.

Наукова новизна полягає у порівняльно-правовому вивченні інституту судових рішень, що має міжгалузевий характер, в українському і польському законах з адміністративного судочинства. Передумовою дослідження стали труднощі і недоліки судового правозастосування, пов'язані з якістю судових рішень та порядком їх ухвалення. Зауважено некоректний виклад положень частин 1–3 статті 242 КАС України. Виявлено, що на відміну від українського закону, законність, обґрунтованість і вмотивованість судових рішень польських судів не мають прямої законодавчої регламентації. Такі вимоги впливають зі змісту законодавчого акта. Запропоновано закріплення вмотивованості, як вимоги до судового рішення, в КАС України: рішення, ухвалене судом з наведенням мотивів його ухвалення. Висловлено авторську думку щодо спільних і відмінних ознак інституту судових рішень в адміністративних справах як у змістовному, так і техніко-нормотворчому аспектах, та доцільність його законодавчого удосконалення.

Висновки. Загальні засади і міжнародні стандарти та здобутки європейської практики враховано і дотримано законодавцем України і Польщі. Польський підхід вирізняє ухвалення судового рішення в адміністративному судочинстві у виді постанови, вироку й ухвали (рішення Вищого адміністративного суду Польщі). Спільними перспективами обох країн вбачається наближення судової системи до потреб споживача судових послуг, зокрема, перехід (розвиток, удосконалення) судочинства в електронну форму, розроблення внутрішньої і зовнішньої комунікаційної стратегії, адже використання електронних сервісів у судочинстві є сучасним суспільним запитом у всіх державах.

Ключові слова: судові рішення, адміністративне судочинство, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон Польщі «Про провадження в адміністративних судах», законність, обґрунтованість, вмотивованість.

Moroz Julia A.,
Ph.D.in Law,
An advocate, Senior partner
AO is «Finances and Credit of Lex»
ORCID 0000-0003-3873-9751
moroz.femida@gmail.com

REQUIREMENTS FOR ADMINISTRATIVE COURT DECISIONS: POLISH AND UKRAINIAN EXPERIENCE

Abstract

The purpose of the article is illumination normatively legal regulations of requirements to the court decisions in the administrative legal proceeding of Ukraine and Poland.

The scientific novelty consists in to comparatively legal study of institute of court decisions, which has inter-branch character, in the Ukrainian and Polish laws from the administrative legal proceeding. Research pre-condition was become by difficulties and lacks of judicial enforcement, related to quality of court decisions and order of their acceptance. Not correct exposition of positions of parts is noticed 1–3 articles of 242 Codes of the administrative legal proceeding of Ukraine. It is discovered that unlike the Ukrainian law, legality, validity and explained of court decisions of the Polish courts, does not have direct legislative regulation. Such requirements swim out from maintenance of legislative act. Fixing of explained is offered, as requirements to the court decision, in Code of the administrative legal proceeding of Ukraine: decision, accepted a court with aiming of reasons of his acceptance. Author opinion in relation to the general and excellent a sign of institute of court decisions in administrative cases, both in rich in content and norm setting aspects, and expedience of him is expressed normatively improvement.

Conclusions. Sum up, that general principles and international standards and achievements of European practice are taken into account and observed the legislator of and Ukraine, and Poland. Polish approach is selected by acceptance of court decision in the administrative legal proceeding in the type of decision, sentence and decision (decision of the Higher administrative court of Poland). The general prospects of both countries are see approaching of the judicial system to consumer need judicial services, in particular, passing (development, improvement) of the legal proceeding to the electronic form, development of internal and external of communication strategy, in fact the use of electronic services in the legal proceeding is a modern public query in all states.

Key words: court decision, administrative legal proceeding, Code of the administrative legal proceeding of Ukraine, Law of Poland «On realization in administrative courts», legality, validity, explained.

Постановка проблеми. Одним із інститутів будь-якого судочинства є судові рішення, що виступають складовою процесуальної діяльності суду і відображають її результат, забезпечують охорону прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. Порівняльні дослідження дозволяють оцінити законодавчі підходи до регламентації однакових процесуальних інститутів, що, у свою чергу, сприяє отриманню нових знань, роздумах щодо імплементації та удосконалення вітчизняного закону.

Судове рішення за своєю суттю охороняє права, свободи та законні інтереси людини. Конституційне гарантування обов'язковості судових рішень, державного забезпечення їх виконання у визначеному законом порядку та покладення контролю за виконанням судових рішень на суд (ст. 129-1 Конституції України) вказують на особливу роль цього правового інституту в системі здійснення правосуддя.

Проблемні питання ухвалення судових рішень ставали і предметом парламентських слухань, під час яких вони визначені одним із головних завдань не тільки судової гілки влади, а й державної системи загалом [1]. Судовому рішенню в адміністративній справі

присвячена постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України [2], яка на сьогоднішній день потребує уточнення у зв'язку з оновленням КАС України. На підвищений інтерес до якості судових рішень вказують статистичні дані щодо результатів їх перегляду та наявності проваджень за ознаками правопорушень, пов'язаних із невиконанням судових рішень, неправосудним їх постановленням. Труднощі та недоліки судового правозастосування, як вбачається із правових позицій вищих судових інстанцій, значною мірою пов'язуються і з якістю судових рішень та порядком їх ухвалення.

Інститут судових рішень є міжгалузевим, оскільки він властивий різним видам процесу, зачіпає різні суспільні відносини, що свідчить про необхідність подальшого його теоретико-праксіологічного вивчення з точки зору розвитку загальної наукової концепції процесуального права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри певний науковий інтерес останніми роками до судових рішень в адміністративному судочинстві (Андрійчук Ю. А., Синицька Я. П., Степашко О. І., Швед Е. Ю. та ін. [3–10]), проблеми інституту судових рішень, пов'язані, зокрема, з їх змістом, якістю,

порядком ухвалення, виконанням, не втрачають своєї актуальності, зважаючи, насамперед, на оновлення Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС України [11]) та стан їх виконання.

Мета статті – з'ясування окремої складової цього інституту – вимог до рішень адміністративного суду у порівняльному аспекті. Саме вимоги підкреслюють важливість прийнятого судом документу для регулювання відповідних суспільних відносин: «зміст судового рішення повинен стати об'єктом глибокого наукового аналізу взаємовідносин суб'єкта права і владних структур; лише рішення, прийняте в належному судовому процесі неупередженим суддею з повноцінною оцінкою доказів і доводів може дати якісний результат» [12, с. 93].

Виклад основного матеріалу. Одними вченими наголошується на належній нормативно-правовій регламентації ознак судових рішень в адміністративному судочинстві та вимог до їх змісту [7, с. 11], іншими – на законодавчій незакріпленості основних критеріїв оцінки та визначення ознак судових рішень, зокрема, їх обґрунтованості [13, с. 116]. В юридичній літературі і наукових доробках йдеться про вимоги до судових рішень і про ознаки судових рішень як синонімічні поняття. Кількість ознак, при цьому, коливається від двох до кількох десятків: наприклад, обов'язковість його прийняття у встановленому законом порядку та вираження у визначеній законом формі; правовий, державно-владний, загальнообов'язковий, владно-розпорядчий, пізнавально-посвідчувальний, спонукальний та ініціюючий характер; направленість на вирішення певних правових та процесуальних завдань [12, с. 94]. Ми приєднуємося до думки, що поняття вимог і ознак не є тотожними, оскільки ознака вказує на притаманність об'єкту таких елементів, властивостей, які свідчать про те, що саме він є судовим рішенням (це може бути суб'єкт ухвалення, процесуальна форма ухвалення, оприлюднення тощо), а вимоги вказують на те, яким повинно бути це рішення, на його якості (відповідність судового рішення встановленим вимогам тягне основний наслідок, що є водночас, його ознакою – обов'язковість виконання) [12, с. 95].

Окрім виділення таких загальних вимог до судових рішень, як законність і обґрунто-

ваність, дослідниками висловлюються думки з приводу віднесення до них наступних ознак: **1)** процесуальної форми рішення суду, його повноти, визначеності, безумовності, публічності, легітимності, своєчасності; **2)** повноти, точності, ясності судового рішення; **3)** повноти, визначеності, справедливості, доцільності судового рішення; **4)** поверхово згадується правосудність і справедливість судового рішення [3], а також безальтернативність і зрозумілість [2]. Зокрема, в постанові про судові рішення зауважено, що зрозумілість полягає в логічному, чіткому, переконливому викладенні змісту рішення, а чіткість викладення передбачає, зокрема, що: терміни, вжиті у судовому рішенні, відповідають тому змісту, який вони мають за законодавством України; такі терміни чітко співвідносяться з поняттями, які вони позначають; текст правової норми, застосованої судом, відтворюється без перефразовування і при цьому зрозуміло, де наводиться права норма, а де суд дає своє тлумачення її змісту [2]. Судове рішення не повинно містити положень, які б суперечили або виключали одне одного, ускладнювали чи унеможлилювали його виконання.

В оновленому КАС України визначено чотири терміни: судові рішення, рішення суду, постанова, ухвала (п. 12–15 ч. 2 статті 4). При цьому, поняття судового рішення розкрито через його різновиди за формою: рішення, постанова, ухвала суду будь-якої інстанції (п. 12 ч. 2 статті 4). Це положення дублюється і в главі 9 КАС України (стаття 241). Вимогами до судового рішення названо законність і обґрунтованість (як і в КАС України 2005 року – ст. 159). Хоча норму щодо законності і обґрунтованості судового рішення доповнено додатковими правилами: відповідність завданню адміністративного судочинства (ч. 4 статті 242 КАС), враховування висновків щодо застосування норм права, викладених в постановах Верховного Суду (ч. 5 статті 242 КАС), презумпція визнання позовної вимоги (ч. 6 статті 242 КАС), саме розуміння категорій законності і обґрунтованості залишилося без змін. Оскільки завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав

та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень (стаття 2 КАС України), то і судові рішення повинні бути справедливим, неупередженим і своєчасним. При цьому, якщо категорії неупередженості і своєчасності відображають процес ухвалення судового рішення, то справедливість – є змістовною категорією. Варто вказати і на відмінну позицію законодавця в кримінальному провадженні, де передбачено вимоги законності, обґрунтованості і вмотивованості судового рішення (стаття 370 КПК України).

Відразу ж слід відзначити дещо некоректний виклад положень частин 1–3 статті 242 КАС України, оскільки законодавець веде мову про рішення суду, рішення, ухвалене судом. Але ж водночас, судові рішення може мати форму рішення, постанови і ухвали, тобто поняття «судове рішення» охоплює поняття «рішення». За такого формулювання видається, що законним і обґрунтованим повинно бути лише рішення суду як рішення суду першої інстанції, в якому вирішуються позовні вимоги. Постанова і ухвала суду не підпадають під вимоги законності й обґрунтованості, що, по-перше, є алогічним і, по-друге, не узгоджується з назвою статті 242 КАС України «Законність і обґрунтованість судового рішення». Тому приписи частин 1–3 статті 242 КАС України підлягають уточненню в частині вжиття терміну «судове рішення».

Як нормативно-закріплені положення, законність і обґрунтованість умовно можна вважати критеріями правосудності судового рішення.

Законним називають рішення, ухвалені судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права (ч. 2 статті 242 КАС України). Законним, на думку, Пленуму Вищого адміністративного Суду України, є рішення, ухвалені судом відповідно до норм матеріального права з урахуванням юридичної сили правового акта в ієрархії національного законодавства, що регулює спірні правовідносини, подібні правовідносини (аналогія закону), або за відсутності такого закону – на підставі конституційних принципів і загальних засад права (аналогія права), принципів верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини при дотриман-

ні норм процесуального права [2]. У юридичній літературі існує декілька концептуальних підходів до розуміння законності. Один розглядає законність як метод, керівний принцип правового регулювання та управління державою і суспільством. Інший тлумачить законність крізь призму процесу та кінцевого результату правомірної поведінки, тобто визначає її як режим (стан) діяльності всіх соціальних суб'єктів, що ґрунтується на точному та неухильному дотриманні чинного законодавства. Більшість із визначень законності характеризують вказану категорію як вимогу суворого і неухильного виконання законів та підзаконних актів всіма суб'єктами права [3, с. 109]. Окрім того, зв'язок законності і справедливості в процесі впровадження права має взаємний характер та визначається багатоаспектністю справедливості як явища, що має як загальносоціальний характер та поширюється на всі сфери взаємодії людей, так і юридичний, що формується на основі оцінки відповідності реалізації правової норми її вимогам та змісту [3, с. 109]. Моральну природу законності відображає справедливість.

У свою чергу, справедлива судова процедура має бути створена на засадах законності, рівності учасників процесу перед законом і судом, змагальності, диспозитивності, гласності, відкритості, розумності строків та обов'язковості виконання судових рішень. Всі судові рішення мають відповідати критеріям юридичної визначеності та однаковості практики. Отже, принцип єдності справедливості та законності за своїм призначенням покликаний забезпечити недопустимість поширення випадків постановлення неправосудних судових актів і, як наслідок, сприяти утвердженню справедливого суду в Україні.

Таким чином, судові рішення визнається законним, якщо: а) воно ухвалене адміністративним судом у відповідності з визначеною законом юрисдикцією (що є важливим з точки зору розмежування з цивільною і господарською юрисдикцією); б) під час усього адміністративного провадження дотримано його процесуальну форму і не порушено прав, свобод і законних інтересів його учасників; в) висновки суду, зазначені у рішеннях, ґрунтуються на їх правильному тлумаченні суддями. Основою формування правосвідомості судді має стати обов'язок

справедливого здійснення правосуддя, що відображає моральну природу законності судового рішення.

Положення про те, що обґрунтованим повинно бути кожне рішення, прийняте за результатами судового розгляду, у даний час є аксіоматичним не тільки в теорії юридичного процесу, але і на практиці. Вимога обґрунтованості всіх процесуальних рішень відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту прав людини і має стати еталоном сучасної процесуальної доктрини. Обґрунтованість і законність, попри об'ємність змістовного наповнення останньої, є рівними категоріями відносно вимог до судових рішень. Співвідношення цих категорій засновано на складному причинно-наслідковому зв'язку між ними. Необґрунтованість судового рішення може бути як результатом порушення або неправильного застосування норм матеріального і процесуального права, так і наслідком ухвалення незаконного рішення.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, з наданням оцінки всім аргументам учасників справи (ч. 3 статті 241 КАС України). Обґрунтованим є таке судове рішення, в якому відображене повне, всебічне і об'єктивне з'ясування дійсних обставин справи, їх доведеність та досягнуто істинності висновків суду, відповідності їх фактичним обставинам справи і вимогам закону. Обґрунтованість означає, що виключається можливість ухвалення іншого судового рішення, окрім прийнятого судом.

Вмотивованість як ознака, якій, на нашу думку, має відповідати судове рішення, здебільшого, залишається поза увагою вітчизняних дослідників або згадується дотично. Така ситуація зумовлена, напевно, відсутністю єдності наукових поглядів щодо змісту категорії «вмотивованість» та її співвідношення з обґрунтованістю, законністю судового рішення.

Вимогу вмотивованості судового рішення визнають зовнішнім виглядом його обґрунтованості. Вона означає, що у судовому рішенні мають бути викладені докази, які стали підставою для винесення саме такого рішення. Мотивування судового рішення є важливим засобом досягнення його законно-

сті й обґрунтованості, оскільки воно вимагає від судді оцінити, наскільки його висновки відповідають розглянутим доказам, встановленим обставинам справи і закону. Вмотивоване судове рішення робить його зрозумілим і дає підстави для визнання його справедливим. Такої ж точки зору дотримуються і фахівці Національної школи суддів України: «вмотивованість судового рішення означає наведення у судовому рішенні пояснень (мотивів), чому суд вважає ту чи іншу обставину доведеною чи недоведеною, чому суд врахував одні докази, але не взяв до уваги інших доказів, чому обрав ту чи іншу норму права (закону), а також чому застосував чи не застосував встановлений нею той чи інший юридичний наслідок» [13, с. 35].

Вмотивованість судового рішення є такою його правовою властивістю, яка свідчить про переконання суду в достовірності зібраних та досліджених доказів, на яких ґрунтуються висновки суду стосовно усіх питань, необхідних для вирішення під час ухвалення рішення. У мотивах, наведених суддею в рішенні, відображається його особисте осмислення сукупності доказів, їхня оцінка достовірності та достатності для прийняття рішення, розуміння застосування норм матеріального та процесуального права. Визначеність і точність мотивів судового рішення надає учасникам адміністративного процесу можливість аргументовано оскаржувати такі рішення до вищих судових інстанцій. Належність мотивів і підстав ухвалення судового рішення визначається їх придатністю для цієї процедури. Мотиви і підстави вважаються достатніми, якщо у своїй сукупності відображають передбачені законом необхідні обставини адміністративного провадження на тому рівні знання про них, який необхідний для ухвалення відповідного судового рішення. Тому вважається за доцільне доповнити статтю 242 КАС України положенням щодо обов'язкової вимоги, яка пред'являється до судового рішення – його вмотивованості і зазначити, що «вмотивованим є рішення, ухвалене судом з наведенням мотивів його ухвалення».

Водночас, як засвідчує власна адвокатська практика, найбільше судових рішень зустрічається саме з неповним викладенням мотивувальної їх частини, в яких не наводяться докази, що підтверджують встанов-

лені обставини справи, мотиви, з яких суд виходив при прийнятті постанови, і положення закону, яким він керувався. У вітчизняному правосудді досить часто зустрічаються «квазі-мотивації» судових рішень: «відповідач діяв на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені чинним законодавством», «відповідач діяв обґрунтовано, з урахуванням всіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії)», «викладені в апеляційній скарзі позивачем доводи не спростовують висновків суду першої інстанції», «керуючись внутрішнім переконанням, суд приходив до висновку про необґрунтованість позовних вимог» тощо. Також зустрічаються і такі «літературні» доводи: «...враховуючи в даному випадку вірність суджень посадових чи службових осіб органу ДФС, зроблених ними на основі фактичних даних, внутрішнього переконання, освітньо-кваліфікаційного рівня чи розумово-інтелектуальних здібностей, на думку суду, позов підлягає частковому задоволенню» (із Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 06.06.2016 у справі № 2а-441/16/2670).

Судове рішення адміністративного суду будь-якої інстанції, незалежно від виду провадження, повинно відповідати ряду вимог, зокрема бути законним і обґрунтованим, гранично повним, зрозумілим, чітким, обов'язково містити вступну, описову, мотивувальну і резолютивну частини з додержанням зазначеної послідовності, безумовним, безальтернативним, а також доступним [9, с. 59]. Судова практика показує, що кожне десяте рішення, ухвалене адміністративним судом першої інстанції, змінюється або скасовується вищестоящим судом. Разом із тим, підставою для таких дій, зазвичай, виступають порушення вимог щодо законності, обґрунтованості судових рішень або їх вмотивованості. Самі судді зауважують, що необґрунтованість судових рішень, відсутність їх мотивації залишається розповсюдженим явищем, яке надає підстави вищестоящим судам скасовувати рішення суду першої інстанції. В узагальнюючих звітах апеляційних адміністративних судів різних років також наголошується на причинах скасування судових рішень судів першої інстанції, зокрема, на неправильному застосуванні норм матеріального та процесуального права, невід-

повідності судових рішень правовим позиціям вищих судових інстанцій, недостатній підготовці справ до розгляду, поверхневому дослідженні матеріалів справи, відсутності обґрунтованості і вмотивування судових рішень.

До змісту кожної структурної частини судового рішення висуваються відповідні законодавчі вимоги. Структура судових рішень передбачає їх поділ на частини з тим, щоб забезпечити повний виклад необхідної в них інформації і, водночас, забезпечити ефективне її засвоєння тими, кому вона адресована.

Звернення до зарубіжного досвіду при дослідженні тих чи інших правових категорій та інститутів є об'єктивним і логічним, адже саме у порівнянні формується оптимальна модель будь-якої системи. У зв'язку з цим, інтерес у сфері адміністративної юстиції представляє польське законодавство як законодавство сусідньої держави, наближене до української правової системи, хоча система адміністративних судів у Польщі є двоступеневою, на відміну від триступеневої української. У 2002 році у Польщі ухвалено Закони «Про систему адміністративних судів» і «Про провадження в адміністративних судах» [15; 16]. Адміністративні суди здійснюють правосуддя шляхом контролю за діяльністю публічної адміністрації (сфера державного управління і місцевого самоврядування) та розв'язання спорів щодо компетенції та підвідомчості між органами місцевого самоврядування, самоврядними апеляційними колегіями, а також між ними та урядовими органами. Адміністративні суди воєводств є першою інстанцією. Вищий адміністративний суд Польщі розглядає в апеляційному порядку скарги на рішення цих судів. Він також має повноваження тлумачити правові положення, використання яких призвело до відмінностей в рішеннях адміністративних судів, а також роз'яснювати складні випадки застосування права. Крім того, він може вирішувати спори щодо підвідомчості між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. Обов'язкова процедура попереднього оскарження прийнятого адміністративним органом рішення сприяє ситуації, за якої лише 10 % справ, що надходять до вищих адміністративних органів, подаються до адміністративних судів першої інстанції [17].

Судовим рішенням польським Законом відведено Розділ 10 «Судові рішення», у положеннях якого йдеться про те, що суд вирішує справу *wyrokіem* (цей термін іноді перекладають як «постанова», а іноді – як «вирок» чи «ухвала»). Узагальнено судові рішення польський законодавець іменує «рішеннями». В окремих статтях, що регулюють питання діяльності адміністративного суду, йдеться про *postanowieniem* (постанову). Також вживається термін «*uchwala*» щодо рішень Вищого адміністративного суду Польщі (Dział VI). На сайті цього суду судові рішення поділені на вирокі, ухвали і постанови. Тому більш вірним є розуміння ухвалення судового рішення у польському адміністративному судочинстві у виді постанови – як проміжного судового рішення, вироку – як рішення суду по суті спору, що розглядається (як рішення у справі за українським законом), і ухвали – як рішення Вищого адміністративного суду Польщі. При цьому суд діє в межах поданої скарги, але у своїх висновках він не обмежений обвинуваченнями і доводами сторін. Наявні правила щодо: підписання судового рішення виключно суддями, які розглядали справу; таємниці наради суддів (вказано, що нарада включає дискусію, голосування рішення, яке буде прийнято, і основних причин рішення, а також складання сентенції вироку); неможливості утриматися від голосування; збирання голосів головуючим, починаючи від судді із найменшим стажем – і закінчуючи самим головуючим; окремої думки судді, викладеної письмово. Відмічається, що сентенція рішення повинна містити: визначення суду, імена і прізвища суддів, секретаря і прокурора, якщо він брав участь у справі, дату і місце розгляду справи і винесення судового рішення, ім'я і прізвище або назву позивача, предмет позову і безпосереднє рішення суду (ст. 138). Оголошення вердикту має здійснюватися на засіданні, яким завершено слухання. Але у складній справі суд може відкласти проголошення рішення на строк до чотирнадцяти днів. У постанові про відкладення суд повинен визначити дату проголошення вироку і оголосити про це негайно після завершення слухань. Цей термін може бути продовжений тільки раз і максимум на сім днів (ст. 139).

Обґрунтування рішення повинне містити короткий виклад обставин справи, обви-

нувачень, вказаних у скарзі, позиції сторін, юридичні підстави рішення і їх пояснення (ст. 141). Якщо в результаті задоволення скарги справу повинен повторно розглянути адміністративний орган, то обґрунтування повинне додатково містити вказівки відносно подальшого провадження. Підписання обґрунтування всіма суддями не обов'язкове. При цьому, при відмові у задоволенні скарги обґрунтування рішення здійснюється лише за заявою сторони, а відмова від обґрунтування оформляється постановою (ст. 141). Закріплено, що прийняті під час засідання постанови вносяться до протоколу судового засідання і не підлягають оскарженню, постанови ж, прийняті у закритому судовому засіданні, вручаються сторонам з відповідним їх обґрунтуванням або сентенцією.

Отже, чіткого розмежування випадків прийняття постанов, вироків, ухвал зазначений Закон не містить, так само як і вимог до судових рішень. Законність, обґрунтованість і вмотивованість судових рішень польських судів впливають із положень Закону, незважаючи на те, що ці вимоги до судових рішень не закріплені нормативно. Також не виокремлено і структуру судових рішень.

Висновки. Таким чином, порівнявши польське та українське законодавство у сфері адміністративного судочинства, ми віднаходимо спільні і відмінні риси як у змістовному, так і техніко-нормотворчому аспектах. При цьому загальні засади і міжнародні стандарти та здобутки європейської практики враховано і дотримано законодавцем і України, і Польщі. Спільними перспективами обох країн вбачається наближення судової системи до потреб споживача судових послуг, зокрема, перехід (розвиток, удосконалення) судочинства в електронну форму, розроблення внутрішньої і зовнішньої комунікаційної стратегії, адже використання електронних сервісів у судочинстві є сучасним суспільним запитом у всіх державах.

Список використаних джерел:

1. Рекомендації парламентських слухань на тему «Про стан виконання судових рішень в Україні» від 22.05.2013 р.: постанова Верховної Ради України від 27.11.2013 р. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua> (Last accessed: 25.03.2019)

2. Про судові рішення в адміністративній справі: постанова Пленуму Вищого адміні-

стративного суду України № 7 від 20.05.2013. URL: www.zakon.rada.gov.ua (Last accessed: 25.03.2019)

3. Андрійчук Ю. А. Правове регулювання відшкодування податку на додану вартість в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 226 с.

4. Мороз Ю. А. Гарантування виконання рішень суду про відшкодування податку на додатну вартість в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 2. С. 33–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2018_2_7 (Last accessed: 25.03.2019)

5. Степашко О. І. Судові рішення у податкових спорах в адміністративному судочинстві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 20 с.

6. Хотинська О. З. Обов'язковість судових рішень як конституційна засада судочинства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 20 с.

7. Швед Е. Ю. Процесуальні акти-документи в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2009. 20 с.

8. Труш М. Структура судового рішення в адміністративній справі. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2016. Випуск 62. С. 128–137.

9. Розум І. О. Судове рішення у справах адміністративної юрисдикції: спектральний аналіз дискусійних теоретичних аспектів сутності та правової природи. *Юридичний вісник*. 2017. № 3(44). С. 54–60.

10. Синицька Я. П. Судові рішення в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2014. 20 с.

11. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України № 2447-VII від 06.07.2005 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2747-15> (Last accessed: 25.03.2019)

12. Харковець Ю. М. Окремі проблеми ефективного використання інституту судових рішень в кримінальному процесі України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 2. С. 93–98.

13. Боднар С. В. Щодо класифікаційних ознак рішень адміністративного суду. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 6. С. 116–119.

14. Посібник із написання судових рішень: Національна школа суддів України / Р. Куйбіда, О. Сироїд. Київ, 2013. 224 с.

15. О системе административных судов: Закон Польши от 25.07.2002. *Законодательный Вестник*. № 153. Поз. 1269. URL: <https://constitutions.ru/?p=18101> (Last accessed: 25.03.2019)

16. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi: Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. *Dz. U. Z dnia 20 września 2002 r.* Nr 153. Poz. 1270. (О судопроизводстве в административных судах: Закон Польши от 30.08.2002. *Законодательный вестник*. 2002. № 9. Ст. 1270. URL: <https://constitutions.ru/?p=181015> (Last accessed: 25.03.2019)

17. Мистецтво оскарження по-польськи. *Закон і Бізнес*. 20.07–26.07.2013. URL: <https://zib.com.ua/ua/35685-u> (Last accessed: 25.03.2019)

References:

1. Verkhovna Rada Ukrainy. (2013). *Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu «Pro stan vykonannia sudovykh rishen v Ukraini» vid 22.05.2013 r.* URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua> (Last accessed: 25.03.2019) [in Ukrainian].

2. Vyshchiy administratyvnyi sud Ukrainy. (2013). *Pro sudove rishennia v administratyvni spravi*. № 7. URL: www.zakon.rada.gov.ua (Last accessed: 25.03.2019) [in Ukrainian].

3. Andriichuk, Yu. A. (2011). *Pravove rehulivannia vidshkoduvannia podatku na dodanu vartist v Ukraini*. (Master's thesis). Kyiv [in Ukrainian].

4. Moroz, Yu. A. (2018). *Harantuvannia vykonannia rishen sudu pro vidshkoduvannia podatku na dodatnu vartist v Ukraini*. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2, 33–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2018_2_7 (Last accessed: 25.03.2019) [in Ukrainian].

5. Stepashko, O. I. (2014). *Sudovi rishennia u podatkovykh sporakh v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy*. (Master's thesis). Kyiv [in Ukrainian].

6. Khotynska, O. Z. (2006). *Oboviazkovist sudovykh rishen yak konstytutsiina zasada sudochynstva Ukrainy*. (Master's thesis). Kyiv [in Ukrainian].

7. Shved, Ye. Yu. (2009). *Protsesualni akty-dokumenty v administratyvnomu sudochynstvi*. (Master's thesis). Kharkiv [in Ukrainian].

8. Trush, M. (2016). Struktura sudovoho rishennia v administrativnii spravi. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna*, 62, 128–137 [in Ukrainian].

9. Rozum, I. O. (2017). Sudove rishennia u spravakh administrativnoi yurysdyksii: spektralnyi analiz dyskusiinykh teoretychnykh aspektiv sutnosti ta pravovoi pryrody. *Yurydychnyi visnyk*, 3(44), 54–60 [in Ukrainian].

10. Synytska, Ya. P. (2014). *Sudovi rishennia v administrativnomu sudochynstvi*. (Master's thesis). Kharkiv [in Ukrainian].

11. Verkhovna Rada Ukrainy. (2005). *Kodeks administrativnoho sudochynstva Ukrainy (iz zminamy i dopovnenniamy)*. № 2447–VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2747-15>. (Last accessed: 25.03.2019) [in Ukrainian].

12. Kharkovets, Yu. M. (2017). Okremi problemy efektyvnoho vykorystannia instytutu sudovykh rishen v kryminalnomu protsesi Ukrainy. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2, 93–98 [in Ukrainian].

13. Bodnar, S. V. (2011). Shchodo klasyfikatsiinykh oznak rishen administrativnoho sudu. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 6, 116–119 [in Ukrainian].

14. Kuibida, R., Syroid, O. (2013). *Posibnyk iz napysannia sudovykh rishen: Natsionalna shkola suddiv Ukrainy*. Kyiv [in Ukrainian].

15. O systeme admynystrativnykh sudov. Zakon Polshy (2002). *Zakonodatelnyi Vestnyk*, 153, 1269. URL: <https://constitutions.ru/?p=18101> (Last accessed: 25.03.2019) [in Russian].

16. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Ustawa (2002). *Dz. U.*, 53, 1270 [in Polish]; O sudoproyzvodstve v admynystrativnykh sudakh. Zakon Polshy (2002). *Zakonodatelnyi vestnyk*, 9, 1270. URL: <https://constitutions.ru/?p=181015> (Last accessed: 25.03.2019) [in Russian].

17. Mystetstvo oskarzhennia po-polsky. *Zakon i Biznes*, 20.07–26.07.2013. URL: <https://zib.com.ua/ua/35685-u> (Last accessed: 25.03.2019) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 2 березня 2019 р.